

Projev při příležitosti převzetí Ceny Jana Opletala pro roky 2012-2014

Autor: Mgr. Zdeněk Ručka, Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity

Datum: 17. listopadu 2012

Místo: Betlémská kaple, Praha

Vážené dámy, vážení pánové,

na úvod mi dovoluji poděkovat přátelům, kteří mě na tuto cenu navrhli. Skutečnost, že si moji kolegové ze senátu a studentských spolků tak váží mé práce, je pro mne tím největším uznáním. Také bych chtěl poděkovat váženým členům výboru, kteří z nominovaných vybrali právě mne a ocenili tak i Týden neklidu. A konečně organizátorům ze Studentské komory Rady vysokých škol a nadaci Nadání, Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, že se mi ku příležitosti obdržení Ceny Jana Opletala dostalo cti promluvit na tomto místě.

Když se Jan Opletal zapojil do protinacistické demonstrace, potřeboval k tomu kromě odhodlání také pořádný kus odvahy. My ne. Jana Opletala zastřelili. Nám policisté po skončení šestitisícové demonstrace poděkovali za dobrou organizaci a spolupráci.

Být aktivním studentem dnes zkrátka není žádná řehole. Jediné odříkání se týká množství volného času. Dá se tedy říct, že dnešní doba po nás velké oběti nežádá. Ale snad o to více si žádá, abychom se každý obětovali aspoň trochu. Když už pro nic jiného, měli bychom to udělat z úcty k těm opravdovým hrdinům. To oni hodně riskovali a často také hodně trpěli, abychom my mohli svobodně studovat, svobodně mluvit, svobodně žít.

A přesto, že postavit se za správnou věc už nevyžaduje velkou odvalu, i dnes mnozí mlčí nebo dokonce opakují lži jenom proto, že je pro ně pohodlnější vzepřít se vlastnímu svědomí, než se postavit zlovolné autoritě.

Ale jenom mít pravdu a zároveň odvahu říct ji nahlas bohužel nestačí. Člověk musí mít zároveň sílu tuto pravdu prosadit proti lži. A to vždy pomoci adekvátních prostředků, přičemž demonstrace je prostředek krajní. Ale bojovat v demokratické společnosti za správnou věc není zdaleka tak vzrušující ani zábavné jako mluvit na demonstraci, a zdaleka to není tak snadné. A je se tomu potřeba trpělivě učit.

I proto je nesmírně důležité, že naše vysoké školy zůstaly samosprávné a že se na jejich fungování podílejí studenti. Akademická samospráva sice nefunguje bezchybně, ale je to ta nejlépe fungující samospráva v naší zemi. A navíc nás učí, jak má fungovat demokracie.

A pokud se vám, páni rektori, děkani, či další akademičtí pracovníci zdá, že ve vašich akademických senátech nejsou kvalitní studenti, položte si prosím následující otázku: „Co jsem jako rektor, děkan či učitel udělal proto, aby v našem senátu zasedali ti nejlepší z nejlepších?“ Možností, jak to ovlivnit, rozhodně nemáte málo. A vy ostatní si prosím položte otázku: "Co jste sami udělali proto, aby ve vašem obecním zastupitelstvu zasedali

slušní a schopní lidé?" A pokud Vaše odpověď bude znít „vůbec nic“ nebo „byl či byla jsem volit“, tak zvažte, zda právě nenastala chvíle udělat pro to něco víc.

Nevím, jak vy, ale já jsem se to nejdůležitější na škole rozhodně nenaučil ze skript a už vůbec se to netýkalo mého oboru studia. Jsem proto velmi vděčný těm učitelům, kteří mne kromě vlastní látky učili, co je to kritické myšlení, a vlastním příkladem mi ukazovali, co je to odpovědnost a etika. Je něco jiného pamatovat si, kdy upálili mistra Jana Husa a něco jiného pochopit jeho poselství.

A vděčný jsem také své rodině za to, že mě v mých aktivitách skrytě podporovali, zatímco nahlas říkali: „Hlavně se uč a dodělej tu školu.“

Svým podobně naladěným kamarádům pak děkuji za to, že společně se mnou dokázali věci, jejichž přínos se Cena Jana Opletala pokouší zdůraznit. Sám bych nedokázal nic, není to proto jenom moje cena, ale i jejich cena. A věřím, že společně ještě dokážeme mnohé.

Už jsme jasně řekli, že chceme poctivě studovat a chceme být součástí našich univerzit a partnery našich učitelů. A také jsme řekli, že to nechceme pro sebe, ale pro další generace studentů. Máme se totiž skvěle a čeká nás dobrá budoucnost. A já vám slibuji, že moje generace, která jako první vychodila základní, střední i vysoké školy ve svobodné zemi, si tu svobodu nenechá vzít. A vím, že vy všichni nám v tom určitě pomůžete. Jan Opletal by udělal to samé.

Děkuji Vám za pozornost.